

Volitve 2020

Kandidatka slovenskega rodu za predsednico ZDA pod udarom

Washington Ameriška senatorka slovenskega rodu Amy Klobuchar iz Minnesote Amy Klobuchar je 10. februarja napovedala kandidaturo za predsednico ZDA za stranko Demokratov. Njen rod sicer sega v Belo krajino v Sloveniji, od koder se je njen praded preselil v ZDA (njena mati pa je švicarskega rodu). Svoje ga porekla se Klobucharjeva zaveda še danes, menda svojim gostom rada postreže s potico. Članica ameriškega senata je od leta 2007, prej je bila državna tožilka. New York Times pa je minuli petek objavil obširno reportažo, v kateri ji očita osorno in neprimerno ravnanje s podrejenimi. Če bi bila Klobucharjeva izvoljena za predsednico ZDA, bi v Beli hiši nasledila Slovenko – sedanjo prvo damo Melanijo Trump, ki je odrasla v Sevnici.

Povojna grobišča

V Sloveniji potrjenih 233 vojnih in povojnih grobišč in morišč

Ljubljana Ob 10. obletnici razkritja Hude jame z žrtvami povojnih pobojev je podpredsednik vladne komisije za reševanje vprašanj prikritih grobišč Mitja Ferenc za tednik Reporter dejal, da je bilo do zdaj v Sloveniji potrjenih in dokumentiranih 233 grobišč in morišč. Iz 129 je bil opravljen delen ali celoten prekop, v preostalih 104 je potrjen obstoj okostij. Izjemen pomen pri ureditvi prikritih grobišč Ferenc pripisuje sprejemu pristojnega zakona. V treh letih od njegove uveljavitve so uredili 162 grobišč z ostanki vsaj 2532 oseb. V komisiji upajo, da bodo iz jame pod Macesnovo goro v Kočevskem rogu že vigredi lahko začeli izkopavati po ocenah približno 1500 slovenskih žrtev povojnih pobojev. Vsega skupaj naj bi v Sloveniji bilo okrog 600 grobišč z ostanki žrtev revolucionarne vojne in povojnega nasilja.

Marko Oraže, tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev

Z Europeado 2020 bomo pripravili nepozabno doživetje

Ne zdi se samoumevno in nemalokrat je slišati skepso, namreč, da med mlajšimi ni več zanimanja za narodnopolitične reči. Ni res! Vedno znova lahko srečamo mlade, ki sta jim »naša stvar« in naš jezik še kako pri srcu. Poleg tega pa so kljub določeni meri razumljive zaskrbljenosti opremljeni z dosti svetlejšim in neobremenjenim pogledom v prihodnost. Eden izmed njih je tudi Marko Oraže, Kvadnikov iz Sel.

Sodiš v krog mlajših generacij, ki zdaj sprejemajo naloge ter odgovornosti v manjšinskih narodnopolitičnih, kulturnih in drugih organizacijah koroških Slovencev. Predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev te je minulo jesen poverilo z nalogami političnega tajnika organizacije. S katerimi izzivi se soočate v svoji funkciji?

Marko Oraže: Soočamo se z mišljenjem ali morda tudi z dejstvom, da so zastopniške organizacije preveč oddaljene od ljudi. Pogosto je slišati opazko »vi v Celovcu«. Prerekanje in prepiranje med organizacijami v preteklosti, ustanovitev tretje organizacije in tudi večkratna menjava političnih partnerjev s strani Enotne liste so faktorji, ki niso vplivali pozitivno na ugled zastopniških organizacij. Treba je znova vzpostaviti zaupanje in to lahko pridobimo samo, če imamo jasno držo in linijo, če smo v rednem stiku z ljudmi, prisluhnemo njihovim željam ter interesom in tudi jemljemo resno njihovo konstruktivno kritiko.

Pomembno je sodelovanje med organizacijami, kajti le s skupnim glasom bomo lažje dosegli zastavljene cilje. Pri delu v manjšinskih zastopniških organizacijah pa predvsem ne vidim prostora za osebne interese, ne glede ali je to kulturna, politična, športna ali gospodarska organizacija.

Katerim ciljem oz. projektom hočete v organizaciji v tekočem mandatnem obdobju nameniti posebej pozornost in jim dajati poudarek. Kaj bi izpostavil za prioritete in težišča svojega oz. vašega dela v NSKS?

V letošnjem letu Narodni svet praznuje svojo 70-letnico obstoja in jeseni želimo naš jubilej obeležiti z večjo prireditvijo. Vedno se trudimo, da na posameznih področjih dosežemo izboljšave za slovensko narodno skupnost v celoti ali za posameznike. Na osnovi neposrednih, demokratičnih volitev smo prisotni z izvoljenimi interesnimi zastopniki na celotnem življenjskem prostoru narodne skupnosti. Želimo biti prezentni na terenu, za ljudi prepoznavni. Začeli smo na primer s tem, da imamo naše redne seje Zbora narodnih predstavnikov vsakič na drugem kraju.

Večjo pozornost želimo nameniti izobrazbi mladih ljudi v najširšem pomenu besede. Član ZNP, odvetnik Rudi Vouk, je na enem izmed izobraževalnih večerov že začel uvajati v osnove manjšinske politike in manjšinske zaščite. V nadaljevanju se želimo v delavnicah posvetiti izobraževanju na področju javnega govora in nastopanja. Delavnice bo vodila Urša Strehar-Benčina in jih želimo nuditi tudi mladim, ki niso aktivno vključeni pri Narodnem svetu.

Kaj so največje težave, s katerimi so morajo danes soočati manjšinske strukture v Avstriji? Kakšno vlogo odigravamo ali naj bi igrali koroški Slovenci v Avstriji, Sloveniji in alpsko-jadranskem prostoru?

V družbi in javnosti kot narodna skupnost pod dani pogoji nismo več faktor, saj smo Slovenci ostali tako majhna skupnost, da v širšem avstrijskem ali evropskem kontekstu nismo več pomembni. Javnost in politika imata dosti drugih in večjih izzivov in problemov, s katerimi se soočata. Na drugi strani pa smo koroški Slovenci močan povezovalni člen med narodnima skupnostima v deželi in v alpsko-jadranskem prostoru. Vidim potrebo po močnejšem sodelovanju in večji izmenjavi v deželi sami in preko meje na vseh področjih.

Skupaj s Slovensko športno zvezo je Narodni svet med drugim bil uspešen pri kandidaturi za Evropsko prvenstvo evropskih narodnih skupnosti. Skupaj z deželo Koroško in SŠZ boste gostitelji pomembnega dogodka v prihodnjem letu. Kakšni izzivi vas čakajo?

Izziv je seveda predvsem pripraviti in izvesti kakovostno prireditev. Veliko bolj vidim Europeado 2020 kot priložnost za Koroško, za regijo okoli Klopinskega jezera in koroške Slovence, saj bomo teden dni gostili veliko število pripadnikov različnih narodnih skupnosti iz celotne Evrope. Koroški Slovenci lahko posredujemo svoj jezik in svojo kulturo v širši prostor, turizem lahko pridobi bodoče goste in Koroška lahko ostane v spominu kot odprta in gostoljubna dežela z dvema kulturama in dvema jezika. S

Slovensko športno zvezo z Markom Loibneggerjem na čelu imamo zanesljivega in izkušenega partnerja. Skupaj sva ustanovila društvo Europeada, kamor sva k sodelovanju povabila vrsto strokovnjakov z najrazličnejših področij. Prepričan sem, da bomo s tako pripravljeno ekipo, ki je stoodstotno prepričana o dobrem uspehu prireditve, pripravili nepozabno doživetje na Koroškem.

Kako poteka tozadevno sodelovanje s partnerico - deželo Koroško?

Samo dobro sodelovanje lahko obrodi dobre sadove, tega se vsi zavedamo. Odgovorni v deželi, od deželnega glavarja do deželnega športnega referenta pa do vodje in sodelavcev Biroja za slovensko narodno skupnost, so vsi bili od vsega začetka vključeni v kandidaturo za Europeado 2020, kot so vključeni tudi v priprave same. Finančna podpora dežele Koroške je ključnega pomena, saj brez te projekta v celoti ne bi mogli izvesti.

Treba je omeniti tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki prav tako podpira projekt vsebinsko in finančno.

Kako bi označil odnose in sodelovanje z drugimi organizacijami koroških Slovencev na političnem, kulturnem in na drugih področjih? S čim si zadovoljen in kje bi si želel izboljšanja?

Sedanje sodelovanje, mislim, da je korektno in dobro, saj smo si v bistvenih vsebinskih točkah edini. Pri drugih nekaterih vprašanih si ne moremo biti edini, vendar vseeno skušamo najti skupne točke in sodelujemo. Mislim pa, da se bodo odnosi z vsako novo generacijo v vodilnih funkcijah spreminjali včasih v boljše in drugič spet manj. Pogoj za spremembo pa je, da tem novim generacijam omogočijo samostojno razmišljanje, gledanje in naposled tudi ravnanje in odločanje. Pozdravljam pomladitev na samem vrhu ZSO, računal pa sem z več poguma pri »prevetritvi« odborov. Moram pa dodati, da sem osebno dobro izhajal tudi z bivšim predsednikom ZSO Marjanom Sturmom. Novemu predsedniku pa želim seveda vse najboljše.

Vsi skupaj pa ne bomo mogli preprečiti, da se bomo nekoč znašli na točki, ko si bomo morali postaviti vprašanja: kje so sinergije, ali še lahko vzdržimo in financiramo dve kulturni, tri politične organizacije, dva inštituta? Takih primerov je več! Če

si bomo vsi kot skupni cilj postavili ohranitev slovenske besede in kulture in si prizadevali za čim učinkovitejše partnerstvo na družbenopolitičnem področju, bodo odgovori enostavni.

Nisi »samo celovški funkcionar«, temveč si družbeno, jezikovno in kulturno zasidran in dejaven tudi v svojem domačem okolju.

Kaj je novega v očarljivih Selah pod Košuto?

Če se smem tako izraziti, je moje delovanje kot »celovški funkcionar« službene narave in povezano z osebnim prepričanjem. Dejavnost v domačem kraju pa je srčna zadeva.

Da lahko pozitivno sooblikuješ domačo družbo, njeno jezikovno in kulturno podobo, moraš imeti spoštljiv odnos do domače slovenske besede, domačega kraja, zgodovine in domače zemlje. Z vsem, kar dobimo podarjeno duhovnih in drugih dobrin od naših prednikov, moramo ravnati skrbno. Tega se zavedam tem bolj sedaj, ko sem prevzel domačo kmetijo pri Kvadniku v Selah na Borovnici.

Seveda je tudi v Selah zaznati nek proces, vedno več zemlje je v rokah tujih premožnih ljudi, število prebivalcev redno upada in vedno več otrok od doma ne zna več ali zmeraj slabše slovensko. Upam, da se ne bodo uresničile preroke misli, da so Sele nekoč bile planina in bodo to spet postale.

Si glede jezikovne podobe koroških Slovencev zaskrbljen ali optimističen? Katere pobude smatraš za perspektivne in pospeševanja vredne?

Če se bo nadaljeval trend, da je med našimi najmlajšimi vedno manj naravnih govorcev slovenskega jezika in naših prelepih narečij, se bojim, da nam ne bo pomagalo ne povišanje podpor, ne slovenski tednik, ne kulturni domovi ali krovne organizacije. Tudi šole ne morejo nadomestiti govorjene besede v družini. Naraščanje števila prijav k dvojezičnemu pouku je pozitiven pojav, vendar, če povprašamo po številu tistih, ki znajo slovensko, pa pristanemo na realnih tleh – torej sem bolj zaskrbljen. Prepričan sem, da je odločilna zibelka za ohranitev slovenske besede na Koroškem družina – tu pa vključujem seveda vse tiste, ki so v preteklosti iz bilo katerega vzroka slovenščino opustili, ne pa pozabili.

Kar se tiče različnih ponudb in iniciativ za kakovostno napredovanje kvalitete slo-

venskega jezika v javnih ustanovah, pa sem mnenja, da jih ne smemo prepuščati nekim samooklicanim jezikovnim pedagogom, temveč stroki.

Kaj si si zastavil kot osebni cilj pri svojih nalogah v narodnopolitičnem okolju?

Osebni cilj je in bo vedno ostal, da bom po vsaki odločitvi, ki jo bom moral sprejeti, lahko pogledal drugim ljudem v oči in gledal sebe v ogledalu. Širši cilj je, da bi pripadnice in pripadniki slovenske narodne skupnosti z veseljem spregovorili v svojem maternem jeziku kadarkoli in kjerkoli.

Skupni cilji pa naj bi bili, da bi sistemsko rešili financiranje slovenskega tednika Novice, da bi iz manjšinskih skladov prejeli zadosti sredstev za osnovne potrebe naših organizacij in društev, da bi število učenk in učencev na Slovenski glasbeni šoli dežele Koroške polagoma spet doseglo isto raven kakor pred integracijo v deželno šolstvo, da bi na celotnem veljavnostnem območju dvojezičnega šolstva bili urejeni tudi dvojezični vrtci in dvojezična popoldanska oskrba in bi slovenščino lahko uporabljali kot uradni jezik povsod tam, kjer je to predvideno – da jih naštejem le nekaj.